

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

Jakob Wiener

Oskar Meller

Emil Lederer

budí pohoršení. Jak celá věc byla skoncována, nevíme. Zdá se, že Židé platili odtud k obci, farářům nic, a že pomalu byli koncentrováni. Získávali stále více majetku domovního a za padesát let vlastnili ne už šest, nýbrž deset domů v P. Katastr Josefský uvádí je v tomto pořadí (1787):

I. Vrchnostenská vinopalna, II. Bernard a Joachim Volff, III. Mendl Abraham, IV. Jakub Lébl, V. Isák Lébl a Abraham Moises, VI. Samuel Filip, VII. Šalamoun Jakub, VIII. Lébl Elkan, IX. Jakub Jiša, X. Filip Samuel²⁷⁾.

R. 1829 v katastru, tak zvaném stabilním, nalézáme v P. tyto židovské majetníky domů:

V domě č. II. bydlel Jakub Král; měl u tohoto čísla jednak obytný dům, jednak hospodářské stavení. Č. III. obýval Šalamoun Möller; tento dům byl zcela bez hospodářského příslušenství. David Pick, který vlastnil velmi rozsáhlý dům č. IV. (tuším, že je to dům kdysi Zelenohorský, patřící počátkem XVIII. stol. Jakobovi Löblovi), měl u domu ještě zvláštní hospodářské stavení. V č. V. bydlel Mojžíš Robiček a v č. VI. Jakub Pick. Abrahamu Rotenbaumovi patřily domy dva, č. VII. a VIII., z nichž podle výměry zastavěné plochy 95 a 30 čtver. sáhů byl jeden dosti rozsáhlý. Stejně vlastnil i Isák Randauer dva domy, č. IX. a X. Než tyto byly menší. Židovský dům č. I. užívala tehdy vrchnost, to jest nábož. fond.

Zato vlastnili Židé také domy městské, a to č. 179, které patřilo manželům Lazarovi a Rosalii Möllero- vým, a č. 174 patřilo Gabrieli Pickovi. Žid. nábož. obci patřila synagoga, která při očíslování domů dostala č. 379, a pozemková parcela o výměře 200 čtver. sáhů č. 1379, na níž byl žid. hřbitov²⁸⁾.

Před převratem r. 1848 ještě jednou Židé před pozdějším úplným svým osvobozením a zrovnoprávněním museli vésti dlouhé a marné spory s městem, které jim zabraňovalo ve volné hospodářské konkurenci. Než stejně, jako dříve, nešlo ani tentokrát o záští náboženské, nýbrž spor byl důsledkem době již nevyhovujícího, v úpadku se nacházejícího zřízení cechovního.

Židé Emanuel Meller a Josef Moravec chtěli v P. otevřít si krámy a vrchnost jim k tomu r. 1840 dala i povolení. Z toho byl poplach i soudy, neboť město na žádost cechů upíralo Židům právo obchodovati v domech městských, a obhájilo tuto zásadu jak u krajského úřadu, tak u gubernia, a r. 1843 i u dvorské kanceláře.

Židé nechtěli se podvoliti, zvláště když vrchnost se za ně postavila, a přes zamítavé rozhodnutí otevřel si Josef Moravec r. 1840 v č. 76 krupařství a po zavření obchodu r. 1842 obchod kůžemi. (Kommissionshandel mit Lederwaren.) Později (téhož roku) obdržel od

vrchnostenského úřadu povolení k výkroji koží a lněného zboží na způsob kramářský a k prodeji suken. Ale opět byl nucen ustoupiti, poněvadž město mu dalo krám zapечатiti a dvorská kancelář r. 1843 zákaz potvrdila.

Stejně vedlo se i Emanuelu Mellerovi, který chtěl v č. 274 si otevřít krám. V celém sporu šlo o boj mezi pravomocí města a vrchnosti, a podle tehdy platných zákonů vyhrálo město, které se důrazně ohradilo proti vměšování se vrchnosti do své pravomoci. Vrchnost směla povolovati Židům obchod pouze v domech, které patřily pod vrchnostenskou jurisdikci, a ne v domech městských, a oba Židé chtěli si krámy otevřít v domech městských, což bez souhlasu města nebylo možné.

Také boj s cechem řeznickým, který vedl Žid Jáchym Moravec r. 1840, o vtělení do cechovních knih a o připuštění k volné soutěži, skončil vítězstvím cechu, který Moravce za člena nezapsal a prodej masa mu nepovolil.

Úvolnění, které přišlo po r. 1848 a skončilo úplným zrovnoprávněním Židů, mělo přirozeně také v P. za následek silný vzrůst Židů. Nejvíce Židů v P. bylo r. 1910, kdy při sčítání bylo napočteno 164. Přírodnými následky války světové klesl tento počet r. 1921 na 121.

Z vynikajících Židů, kteří žili v P., dlužno na konci tohoto krátkého přehledu zvláště vzpomenouti Viléma Zirkla a advokáta JUDra Bernarda Picka.

Vilém Zirkel narodil se v Jistebnici a v P. působil jen krátký čas. Byl to neúnavný pracovník česko-židovský, výborný divadelník, spisovatel a překladatel. V krajinské drobné práci českožidovské na Tábořsku byl pokračovatelem po známém red. Josefu Penížkovi z Nár. listů. Zemřel předčasně pro své okolí po těžké srdeční chorobě r. 1894 a je pochován v P.

Také JUDr. Bernard Pick nebyl rodákem pacovským, než působil tu skoro 40 let. Zemř. r. 1926. Dr. Pick, kosmopolita, velkého vzdělání a velkého srdce, idealista a přítel drobného lidu, jehož zastáncem byl po léta v městské radě, získal svou ušlechtilou povahou úctu a hluboký obdiv všech, kdož jej znali. Bylo největším potěšením jeho ryze lidsky založené povahy, mohl-li rozvaděné strany smířiti, a jako advokát zastával se vždy jen věcí, o jejichž správnosti byl osobně přesvědčen. A činil tak nezištně — za často zdarma, avšak vždy poctivě a cele.

Kromě obou uvedených zaslужují zmínky z doby novější tito význační židovští rodáci v P.:

JUDr. Emil Jokl, min. rada ministerstva pošt a telegrafů, PhDr. Hugo Jokl, profesor čsl. reálného gymnasia Komenského ve Vídni, chemik dr. Ing. Josef